

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS BAMIDBAR • MAAMAR 10

ביאור מעט ע"פ וארשתיך לי

A brief explanation of “And
I will betroth you to Me”

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/bamidbar/10/

1 ביאור מעט ע"פ וארשתך לי

A brief explanation of [the verse] “And I will betroth you to Me.”

2 בפרדס בעה"כ ערך חצרות הביא מ"ש בזהר ס"פ ויחי (דרמ"ה ע"ב) ע"פ כלתה נפשי לחצרות ה', ובתי

בראי אינון אקרון חצרות ה' ועפ"ז פי'

In the Pardes, in Erchei HaKinuyim, under the entry “Chatzeros” (courts), he cites what is written in the Zohar at the end of Parshas Vayechi (folio 248b) on [the verse] “My soul pines for the courts of Havayah”: “And the outer houses (batei bara’ei) are what are called ‘the courts of Havayah.’” And according to this he explains

שהם הז"ת דאצי"כ כי כמו שהחצר בית שער לבית כן הז"ת הם בית שער לג' ספירות העליונות.

that they are the seven lower [Sefiros] of Atzilus (Emanation): for just as the courtyard is a gatehouse to the house, so the seven lower [Sefiros] are a gatehouse to the three upper Sefiros.

3 ועמשי"ל ע"פ ויושט המלך לאסתר. נת' החילוק בין חצר לבית שאין המלך דר בקביעות בחצר כמו

בבית.

And see what is written above on [the verse] “And the king extended to Esther.” [There] the difference between a court and a house was explained: that the king does not dwell permanently in the court as [he does] in the house.

וזה י"ל ג"כ בענין ז"ת לגבי ג"ר והוא כמ"ש בע"ה הובא בסש"ב פל"ה שאור א"ס ב"ה אינו מתייחד אפילו בעולם האצילות אלא ע"י התלבשותו תחלה בספירת חכמה כו'

And this can also be said of the seven lower [Sefiros] in relation to the first three [Sefiros]. This is as is written in Etz Chaim, cited in Sefer Shel Beinonim (Tanya), chapter 35: that the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, does not unite even in the World of Atzilus except by first enclothing itself in the Sefirah of Chochmah (wisdom), etc.

נמצא עיקר השראת והתגלות אור א"ס הוא בחכמה עילאה ונק' איהו וחיוהי חד וע"י החכמה נמשך ומתלבש במדות ונק' איהו וגרמוהי.

It follows that the main indwelling and revelation of the Infinite Light is in supernal Chochmah, and [this] is called “He and His life-forces are one”; and through Chochmah it is drawn down and enclothed in the emotive attributes (middos), and [this] is called “He and His vessels” (ihu vegarmohi).

4 וזהו דאורייתא דמחכמה נפקת נקי היכלא עילאה דקב"ה שהמלך דר בו בקביעות וא"א הם תרין ריעין דלא מתפרשין.

And this is [why] the Torah, which "comes forth from Chochmah," is called "the supernal palace (heichala ila'ah) of the Holy One, blessed be He," in which the King dwells permanently; and Abba and Imma (Chochmah and Binah) are "two companions who never part."

אבל הז"ת נקי חצרות. ופי' חצר החיצונה וחצר הפנימית י"ל לפי' שהן חיצונית הכלים דז"א ופנימית הכלים וכעין מ"ש בלקוטי הש"ס להאריז"ל ד"ח ע"א דע כי הנצח וההוד נקראים בתי בראי

But the seven lower [Sefiros] are called "courts." And the meaning of the outer court and the inner court, it can be said according to this, is that they are the outer dimension (chitzoniyus) of the vessels of Z'eir Anpin (the emotive attributes) and the inner dimension (pnimiyus) of the vessels; somewhat like what is written in Likkutei HaShas of the Arizal, folio 8a: "Know that Netzach and Hod are called 'the outer houses' (batei bara'ei),

אבל פנימיותם עצמם נקי גוואי, ובזהר פ' לך דצ"ד ע"ב ע"פ ישכון חצריך נתבאר דחצריך הם ציון וירושלים שהם יסוד ומלי (כמ"ש במק"מ שם עיין בזהר פ' ויחי דרי"ט ע"א).

but their own inner dimension is called 'the inner' (gava'ei)." And in the Zohar, Parshas Lech Lecha, folio 94b, on [the verse] "he shall dwell in Your courts," it is explained that "Your courts" are Zion and Jerusalem, which are Yesod (foundation) and Malchus (sovereignty) (as is written in the Mikdash Melech there; see the Zohar, Parshas Vayechi, folio 219a).

וי"ל דבי' בחי' אלו הן חצר החיצונה וחצר הפנימית והוא כמבואר במ"א ע"פ כרוב אחד מקצה מזה הוא ז"א דאצילות

And it can be said that these two levels are the outer court and the inner court. This is as is explained elsewhere on [the verse] "One cherub at the end, on this side": [this] is Z'eir Anpin of Atzilus,

שהוא ירידת אור א"ס מלמעלה למטה והמלי' הוא מקור ב"ע ושרשם שבאצילות כו' לכן המלי' נקי חצר החיצונה שהוא מקור הנבראים.

which is the descent of the Infinite Light from above to below; and Malchus is the source of Beriah, Yetzirah and Asiyah, and their root that is in Atzilus, etc. Therefore Malchus is called the outer court, for it is the source of the created beings.

אבל יסוד ז"א הוא בחי' חצר הפנימית הפונה קדים כו' (וכה"ג פי' במאורי אור אות ח' סי' נ').

But Yesod of Z'eir Anpin is the level of the inner court "that faces east," etc. (And something like this is explained in Meorei Or, letter ches, section 50.)

וזהו כלתה נפשי לחצרות ה' ועמ"ש במ"א ע"פ כי תשמע בקול כו' לעשות הישר כו' דחצר החיצונה
הוא פסוד"ז וחצר הפנימית היא ק"ש

And this is [the meaning of] "My soul pines for the courts of Havayah." And see what is written elsewhere on [the verse] "When you listen to the voice," etc., "to do what is right," etc.: that the outer court is Pesukei deZimra (the Verses of Praise) and the inner court is the Shema,

כי בפסוד"ז נזכר גדולתו ית' ממה שהוא מחיה עולמות ומלאכים כמ"ש הללו את ה' מן השמים כו' כל
מלאכיו כו' הללוהו ברקיע עוזו כו' אשר מקור חיותן נק' חצר החיצונה.

for in Pesukei deZimra His greatness, may He be blessed, is spoken of in terms of His giving life to worlds and angels, as it is written, "Praise Havayah from the heavens," etc., "all His angels," etc., "Praise Him in the firmament of His strength," etc.; and the source of their life-force is called the outer court.

אבל ק"ש שבה נאמר קבלת עול מלכות שמים ועול מצות זהו בחי' חצר הפנימית הפונה קדים שהתורה
נק' משל הקדמוני קדמונו של עולם כו' ועמ"ש מענין זה ג"כ בד"ה ויקהל משה.

But the Shema, in which is recited the acceptance of the yoke of the kingship of Heaven and the yoke of the mitzvos, is the level of the inner court "that faces east (kadim)"; for the Torah is called "the parable of the Ancient One (hakadmoni)," the One Who precedes the world (kadmono shel olam), etc. And see what is written on this matter also in the discourse beginning "And Moshe assembled."

ובזהר פ' נח (דע"ה ב') לפי המק"מ שם משמע דחצר הפנימית הוא עולם הבריאה וחצר החיצונה הוא
עולם היצירה.

And in the Zohar, Parshas Noach (folio 75b), according to the explanation of the Mikdash Melech there, the implication is that the inner court is the World of Beriah (Creation) and the outer court is the World of Yetzirah (Formation).

וכן בזהר פ' חיי שרה (דקכ"ט ע"ב) ע"פ ישכון חצריך משמע דחצר נקי עולם היצירה כמ"ש במק"מ וזהו ענין פסוד"ז שהוא תפלת היצירה.

And so too in the Zohar, Parshas Chayei Sarah (folio 129b), on [the verse] "he shall dwell in Your courts," the implication is that the World of Yetzirah is called "court," as is written in the Mikdash Melech. And this is the matter of Pesukei deZimra, which is the prayer of Yetzirah.

ולפ"ז ק"ש שנקרא חצר הפנימית היינו עולם הבריא. ובית זהו תפלת שמו"ע שהוא בחי' אצילו ת והיינו כי אצי' הוא בחי' חכמה דכללות העולמות וזהו בחכמה יבנה בית כו'.

Accordingly, the Shema, which is called the inner court, is the World of Beriah. And the "house" is the prayer of the Shemoneh Esreh, which is the level of Atzilus. That is, Atzilus is the level of Chochmah of the worlds as a whole (klalus); and this is [the meaning of] "With wisdom a house is built," etc.

5 ואף גם לפי זה אינו סותר למשנ"ת לעיל דחצרות ה' הן בעולם האצילות כי באצילות עצמו יש ג"כ אבי"ע אשר הכתר או החכמה נקי אצילות שבאצילות ובינה וז"א ונוק' נקי בי"ע שבאצילות ועמ"ש מזה בד"ה

And even according to this explanation, it does not contradict what was explained above, that "the courts of Havayah" are in the World of Atzilus. For in Atzilus itself there are also Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah: Keser (the Crown) or Chochmah is called Atzilus of Atzilus, and Binah, Z'eir Anpin and Nukva are called Beriah, Yetzirah and Asiyah of Atzilus. And see what is written about this in the discourse beginning

להבין מ"ש בהגדה מצה זו כו' ולכן שייך חצרות בבי"ע ממש וגם באצילות כו', ובר"ח שער הקדושה פ"ב פי' בכוונת הזהר ס"פ נח הנ"ל ששער החצר הפנימית הוא אור האצילות שביום השבת הוא נפתח כו'

"To understand what is said in the Haggadah, 'This matzah,'" etc. Therefore [the term] "courts" applies to Beriah, Yetzirah and Asiyah proper, and also to Atzilus, etc. And in Reishis Chochmah, Shaar HaKedushah, chapter 2, he explains the intent of the Zohar at the end of Parshas Noach mentioned above: that "the gate of the inner court" is the light of Atzilus, which is opened on the Shabbos day, etc.

ועיין בפע"ח שער השבת פכ"ד שבשבת מאיר א"פ עצמו של אצילות בבריא, ועיין מזה בהרמ"ז ר"פ וארא (בדף כ"ג ע"ב)

And see Pri Etz Chaim, Shaar HaShabbos, chapter 24: that on Shabbos the inner light (or pnimi) of Atzilus itself shines in Beriah. And see about this in the Ramaz at the beginning of Parshas Va'era (on folio 23b):

שבבריא יש ב' בחינות א' הוא האור שבעצם יקרא בשם בריאה והב' הוא אור אימא דאצילות המאיר בה והיינו פנימיות ותוכיות הבריא שמהאיר ביום השבת עכ"ל:

that in Beriah there are two levels: the first is the light that in essence is called by the name Beriah; and the second is the light of Imma of Atzilus that shines in it, and that is the inner dimension and innermost core of Beriah, which shines on the Shabbos day. End of quote.

6 ב והנה לקרב אל השכל ענין חצר החיצונה וחצר הפנימית ובית המלך והוא ע"ד הנז' לעיל כי האותיות נקראו אבנים וצירופיהם נק' חצרות ובתים.

2. Now, to bring closer to the intellect the matter of the outer court, the inner court and the King's house: it is along the lines mentioned above, that the letters are called "stones," and their combinations are called "courts" and "houses."

וידוע שיש אותיות הדבור ואותיות המחשבה, שאותיות הדבור יוצאים מהעלם אל הגילוי לחוץ לזולתו ונעשה בחי' בפ"ע

And it is known that there are letters of speech and letters of thought: the letters of speech go out from concealment into revelation, outward, to another, and become a separate entity;

וזהו ענין חצר החיצונה משא"כ אותיות המחשבה שהן בבחי' העלם והמחשבה היא מתאחדת עם הנפש המשכלת תמיד בלי פירוד ע"כ היא הנק' חצר הפנימית.

and this is the matter of the outer court. Whereas the letters of thought are in a state of concealment, and thought is united with the intellective soul constantly, without separation; therefore it is what is called the inner court.

7 ועמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב בענין מחשבה ודבור שהם בחי' בריאה ויצירה כו' ע"ש.

And see what is written in the discourse beginning "Who has counted the dust of Yaakov," concerning thought and speech: that they are the levels of Beriah and Yetzirah, etc.; see there.

אך בחי' בית המלך שהוא ג"כ מאבנים ואותיות אלא שהמלך דר בו בקביעות משא"כ בחצר.

But [as for] the level of the King's house, which is also of stones and letters, except that the King dwells in it permanently, which is not so in the court:

הענין כמו עד"מ למטה האותיות הם מעלימים על השכל ואין עצמיות השכל מתגלה מתוך האותיות.

the matter is as, by way of analogy, below: the letters conceal the intellect, and the essence of the intellect is not revealed from within the letters.

8 ולפעמים שאין החכמה מתגלה כלל מתוך האותיות כמו מי שלומד בספר ומבין האותיות ואינו מבין הפשט ובאמת אפילו אותיות המחשבה אין עצמיות החכמה מתגלה בהן כלל.

And sometimes the wisdom is not revealed at all from within the letters, as with one who studies a book and understands the letters but does not understand the plain meaning. And in truth, even in the letters of thought the essence of the wisdom is not revealed at all.

ולכן בריאה שהיא מחשבה היא בחינת בריאה יש מאין וכמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו בפ"י בורא קדושים ישתבח שמך כו'.

Therefore Beriah (Creation), which is thought, is the level of creation of something from nothing, as is explained in the discourse beginning "You shall keep My Shabbosos," on the meaning of "Creator of holy beings; may Your Name be praised," etc.

ולכן נק' בחי' האותיות למעלה בחינת חצר שאין המלך דר בו משא"כ בחי' בית המלך שהמלך דר בו בקביעות זהו בחי' האותיות שנמשך בהן גילוי עצמיות החכמה עילאה שלא יהיו האותיות מעלימים ומסתירים

Therefore the level of the letters above is called the level of a court, in which the King does not dwell; whereas the level of the King's house, in which the King dwells permanently, is the level of the letters into which the revelation of the essence of supernal Chochmah (wisdom) is drawn, so that the letters do not conceal and hide

(ועמ"ש בענין קי"ס בד"ה הנה ים סוף גבי והניף ידו על הנהר כו' ועמ"ש ע"פ אם בחקותי תלכו בענין אותיות החקיקה ואותיות הכתיבה כו' ע"ש), וכמ"כ עד"ז בעבודת ה' יש בחי' ישכון חצריך ובחי' נשבעה בטוב ביתך

(and see what is written about the Splitting of the Sea of Reeds in the discourse beginning "Behold, the Sea of Reeds," on "And He will wave His hand over the River," etc.; and see what is written on [the verse] "If you walk in My statutes," about engraved letters and written letters, etc.; see there). And likewise, in the same way, in the service of G-d there is the level of "he shall dwell in Your courts" and the level of "we shall be satisfied with the goodness of Your house,"

דהיינו מי שהוא עוסק בתורה ותפלה ומכוין את לבו לאותיות שבהם לבדם זהו בחי' ישכון חצריך אף שהוא בחי' חצר הפנימית.

that is: one who engages in Torah and prayer and directs his heart to their letters alone, this is the level of "he shall dwell in Your courts," even though it is the level of the inner court.

אבל מי שמעמיק דעתו ושכלו להבין פירוש המלות שבתפלה עד מקום שידו מגעת וכן בעיון שכלו בעסק התורה זהו בחי' נשבעה בטוב ביתך דאורייתא היכלא עילאה דקוב"ה.

But one who deepens his mind and his intellect to understand the meaning of the words of the prayer, as far as his hand reaches, and likewise in the contemplation of his intellect in the study of Torah, this is the level of "we shall be satisfied with the goodness of Your house," for the Torah is "the supernal palace of the Holy One, blessed be He."

וזהו ענין כלתה נפשי לחצרות ה' שנק' כלה וארוסה לבד לפי שמקבלת רק מבחי' חצרות שהם האותיות לבד.

And this is the matter of "My soul pines (kalsah) for the courts of Havayah": it is called a bride (kallah), and betrothed only, because it receives only from the level of courts, which are the letters alone.

וזהו ענין קדושין (וכנ"ז לעיל בפנים) שקדושין ומאמר ענין אחד הוא. ומאמר היינו אותיות התורה כו'

And this is the matter of kiddushin, betrothal (as mentioned above, in the main text): that kiddushin and ma'amar ("utterance") are one matter. And ma'amar means the letters of the Torah, etc.,

שהם בחי' מקיפים כמו טבעת קידושין כו' אבל בחי' עיון התורה שנקלט בנפשו השגת התורה שהיא טפת חכמה עילאה

which are the level of encompassing [lights] (makifim), like the ring of kiddushin, etc. But the level of the contemplative study of Torah, in which the comprehension of the Torah, which is a drop of supernal Chochmah, is absorbed into one's soul,

וכן בתפלה להיות נקלט רוממות ה' אל תוך תוכו ופנימיותו בקרב איש ולב עמוק זהו נקרא בחי' נשואין שהוא בחי' פנימיות כו':

and likewise in prayer, that the exaltedness of G-d be absorbed into his innermost core and inwardness, "within a man, and a deep heart": this is called the level of nisuin (marriage), which is the level of the inner dimension (pnimiyus), etc.

9 ג אך להבין מ"ש וארשתיך לי הנה יוכן בהקדים פי' מ"ש במדרש שוחר טוב פרשה י"ט ע"פ מלא קרנך שמן ולך אשלחך אל ישי כו'

3. But to understand what is written, "And I will betroth you to Me": it will be understood by first explaining what is said in Midrash Shocher Tov, section 19, on [the verse] "Fill your horn with oil and go; I will send you to Yishai," etc.:

כל מקום שנאמר לי אינו זו לא בעוה"ז ולא בעוה"ב וכ"ה ג"כ במדרש רבה פ' ויקרא פרשה ב' אינו זו לעולם כו'.

"Wherever 'to Me' (li) is said, it never moves, neither in this world nor in the World to Come." And so it is also in Midrash Rabbah, Parshas Vayikra, section 2: "it never moves, forever," etc.

10 ומבואר במ"א בפ' יתרו בביאור ע"פ זכור את יום השבת, בענין מאמר שמואל לשאול וגם נצח ישראל לא ישקר

And it is explained elsewhere, in Parshas Yisro, in the explanation on [the verse] "Remember the Shabbos day," concerning Shmuel's words to Shaul, "And also the Eternal One of Israel will not lie

ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם, שזהו תשובה על שביקש שאול ממנו שתשוב לו המלוכה.

and will not change His mind, for He is not a man that He should change His mind": that this was the answer to Shaul's request of him that the kingship be returned to him.

11 והשיב לו שמואל שמאחר שכבר ניתנה לדוד אי אפשר להעביר המלוכה ממנו כי מלכות בית דוד נלקחה ממקום עליון שהיא מבחי' נלקחה ממקום עליון שהיא מבחי'

Shmuel answered him that since it had already been given to David, it was impossible to take the kingship away from him; for the kingship of the House of David was taken from a lofty place, which is from the level of

כי לא אדם הוא להנחם ולא כמלכות שאל שנלקחה מבחי' אדם כו' מבחי' חכמה ובבחי' אדם שייך ימינא ושמאלא ונמשך ההשפעה לפי מעשה התחתונים וע"כ יש שינויים כו'

"for He is not a man (adam) that He should change His mind," and not like the kingship of Shaul, which was taken from the level of adam ("man"), etc., from the level of Chochmah. And at the level of adam, right and left apply, and the flow of influence is drawn down according to the deeds of the lower beings; therefore there are changes, etc.

אבל למעלה מבחי' אדם לית שמאלא בהאי עתיקא לפי שהוא המתנשא מימות עולם רם ונשא כו' וזהו ענין רמה קרני, ותרם כראים קרני כו'.

But above the level of adam, "there is no left in this Atika (the Ancient One)," because He is "the One exalted from the days of old," "high and exalted," etc. And this is the matter of "my horn is exalted," and "You have raised my horn like a re'em's," etc.

12 וזהו פי' וענין המדרש דכ"מ שנאמר לי אינו זו לעולם והיינו לפי שהוא מבחינת דלית שמאלא כו' וע"כ לא אדם הוא להנחם ואין שייך שינוי.

And this is the meaning and the matter of the Midrash that wherever "to Me" (li) is said, it never moves, forever: that is, because it is from the level of "there is no left," etc.; and therefore "He is not a man that He should change His mind," and change does not apply.

וא"כ מובן מזה דפי' לי הוא בחי' עתיקא וכן בפרדס בעה"כ ערך לי פי' לי לעצמי שאינו מושג ואע"ג דפי'

If so, it is understood from this that the meaning of li is the level of Atika. And so too in the Pardes, in Erchei HaKinuyim, under the entry "Li," he explains li as "to Myself," meaning that it is not grasped. And although he explains

דהיינו בבחי' בינה לא תברא דבינה נקי ג"כ עתיקא לפעמים כמ"ש בזהר ס"פ קרח הוא דא עתיקא שהתגלות עתיק הוא בבינה כו'

that this is at the level of Binah (understanding), this is no refutation, for Binah is also sometimes called Atika, as is written in the Zohar at the end of Parshas Korach, "'Hu' (He): this is Atika"; for the revelation of Atik is in Binah, etc.

וע' בע"ח שער תיקון נוקבא ספ"ב הטעם שנק' בינה הוא כו'. ועפ"ז יובן ג"כ ענין מ"ש וארשתיך לי דיהיו הקדושין לי ממש.

And see Etz Chaim, Shaar Tikkun Nukva, end of chapter 2, [for] the reason why Binah is called "Hu," etc. And according to this, the matter of what is written, "And I will betroth you to Me," will also be understood: that the betrothal will be truly "to Me."

והענין כי הנה אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו והוא ג"כ לשון אירוסין וקדושין (כמ"ש הרד"א גבי ברכת נטילת ידים) וא"כ מהו שאנו מבקשים קדשנו במצותיך כו' לשון להבא. והלא כבר קדשנו במצותיו.

The matter is this: we say, "Who has sanctified us with His commandments," and this too is an expression of erusin and kiddushin (betrothal) (as Rabbi David Abudarham writes regarding the blessing over washing the hands). If so, what is [the meaning of] our request, "Sanctify us with Your commandments," etc., in the future tense? Has He not already sanctified us with His commandments?

אך הענין דהנה מבואר במ"א בביאור ע"פ והיה לכם לציצית גבי וזכרתם את כל מצות דהמצות הן נקי מצות המלך דהיינו שהן בבחי' מלי דאצילות

But the matter is this: it is explained elsewhere, in the explanation on [the verse] "And it shall be for you as tzitzis," regarding "and you shall remember all the commandments," that the mitzvos are called "the commandments of the King," that is, they are at the level of Malchus (sovereignty) of Atzilus (Emanation);

אך שרשן הוא בז"א וע"י אתעדלית של האדם ממשיך להיות המצוה אברין דמלכא דז"א ועוד שממשיכים ג"כ מא"א בז"א כו' ע"ש.

but their root is in Z'eir Anpin (the emotive attributes), and through a person's arousal from below (isarusa dilesata) he draws [it] down so that the mitzvah becomes "the limbs of the King" of Z'eir Anpin; and moreover, that one also draws down from Arich Anpin into Z'eir Anpin, etc.; see there.

עוד נתבאר זה במ"א בענין ההפרש שבין זכירה ראשונה שאמר וזכרתם את כל מצות הוי' לזכירה שניה שאמר למען תזכרו כו' מצותי.

This was further explained elsewhere, concerning the difference between the first remembering, where it says, "And you shall remember all the commandments of Havayah," and the second remembering, where it says, "So that you shall remember," etc., "My commandments."

דזהו ג"כ ב' בחי' הנ"ל שבמצות אך מ"מ מבואר משם הטעם שנק' בחי' הב' מצותי ממש שלמעלה משם הוי' לפי שהוא המשכת אור א"ס בעצמו בז"א

For these too are the two levels in the mitzvos mentioned above. But nevertheless, it is explained there why the second level is called truly "My commandments," which is above the Name Havayah: because it is the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof) itself into Z'eir Anpin,

דהיינו שממשיך מבחי' חיה יחידה שלמעלה מהכלים וזהו אני הוי' שאני הוא בחי' הכתר והוא נמשך להיות הוי' והוא בחי' מצותי ממש.

that is, one draws down from the level of chayah and yechidah, which is above the vessels. And this is [the meaning of] "I am Havayah": "I" (Ani) is the level of Keser (the Crown), and it is drawn down to become Havayah; and this is the level of truly "My commandments."

ועיין מ"ש בביאור ע"פ וידבר אלקים דעשרת הדברות בענין זה דשרש המצות הוא המשכת א"א

And see what is written in the explanation on [the verse] "And G-d spoke," of the Ten Commandments, on this matter: that the root of the mitzvos is the drawing down of Arich Anpin

(ועיין מזה בביאור ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב ועיין מזה באגה"ק בסופו ד"ה להבין מ"ש בפע"ח).

(and see about this in the explanation on [the verse] "I have seen, and behold, a menorah of gold"; and see about this in Iggeres HaKodesh, at its end, in the passage beginning "To understand what is written in Pri Etz Chaim").

ועד"ז י"ל מה שאנו מבקשים קדשנו במצותיך אע"פ שאנו אומרים אשר קדשנו במצותיו שכבר קדשנו.

And along these lines it can be explained why we ask, "Sanctify us with Your commandments," even though we say, "Who has sanctified us with His commandments," [meaning] that He has already sanctified us.

כי מה שכבר קדשנו היינו כמו שנמשכו המצות למטה בבחי' מל' דאצילות המקבלת מז"א. אבל מה שאנו מבקשים קדשנו במצותיך היינו בחי' רמ"ח אברים דמלכא.

For that He has already sanctified us refers to the mitzvos as they were drawn down below, at the level of Malchus of Atzilus, which receives from Z'eir Anpin. But what we ask, "Sanctify us with Your commandments," is the level of the 248 limbs of the King.

13 ועיקר המשכה זו היינו המשכת א"א בז"א וכמו האבר שממשיך החיות מהנפש ממש לתוכו כמו העין ממשיך גילוי כח הראיה כו'

And the essence of this drawing down is the drawing down of Arich Anpin into Z'eir Anpin; just as a limb draws the life-force from the soul itself into itself, as the eye draws down the revelation of the power of sight, etc.

ולע"ל שנאמר וארשת"ך ל. היינו ז"א כשיהיה מתעלה בבחי' ומדרגת א"א ממש, לכן נק' ל.

And in the Time to Come, of which it is said, "And I will betroth you to Me": that is, when Z'eir Anpin will be elevated to the level and rank of Arich Anpin itself; therefore it is called "to Me" (li).

והיינו מ"ש במ"א בד"ה והיה מספר בני אשר לא ימד ולא יספר דמספר היינו בחי' המצות שנתנו במספר.

And this is what is written elsewhere, in the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be ... which cannot be measured or counted": that "number" is the level of the mitzvos, which were given in a number,

שלע"ל יתעלו בבחי' ולתבונתו אין מספר כו' שהוא ענין התגלות א"א שהוא בחי' אין סוף.

and that in the Time to Come they will be elevated to the level of "and His understanding is beyond number," etc., which is the matter of the revelation of Arich Anpin, which is the level of Ein Sof (without end).

(ועמ"ש מזה ג"כ בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל). וע"ז אנו מבקשים קדשנו במצותיך כו',

(And see what is written about this also in the explanation on [the verse] "Who has counted the dust of Yaakov, or numbered a fourth of Israel.") And for this we ask, "Sanctify us with Your commandments," etc.;

וזהו ג"כ בקשת כנס"י ישקני מנשיקות פיהו ופי' בזהר תרומה דקמ"ו סע"ב מאן ישקני ההוא דסתים כו' ובמה בההוא רתיכא עילאה עיין מק"מ שם.

and this is also the request of the Congregation of Israel, "Let Him kiss me with the kisses of His mouth." And it is explained in the Zohar, Terumah, end of folio 146b: "Who will kiss me? That One Who is hidden," etc. "And with what? With that supernal chariot." See the Mikdash Melech there.

14 וע"ז נאמר וארשתך לי. ולכן הוא לעולם. כי בקדושין דעכשיו שהם מבחינת אדם העליון שהוא בחי' ז"א אשר שם ישחוי"ג ימינא ושמאלא ע"כ יש ירידה כו',

And of this it is said, "And I will betroth you to Me"; and therefore it is "forever." For in the betrothal of now, which is from the level of the supernal Adam, the level of Z'eir Anpin, where there are Chesed (kindness) and Gevurah (restraint), right and left, there is therefore descent, etc.;

אכן לע"ל שיהיה התעלות ז"א בבחי' עתיקא ממש וזהו לי ועי"ז הוא לעולם כי לית שמאלא כו' but in the Time to Come there will be the elevation of Z'eir Anpin to the level of Atika itself, and this is "to Me," and through this it is "forever," for "there is no left," etc.,

ולא אדם הוא להנחם כנ"ל ועמ"ש סד"ה וידעת היום והשבות מענין זה שכשהיום יש עליות וירידות לפי שהוא מבחינת ממכ"ע

and "He is not a man that He should change His mind," as mentioned above. And see what is written at the end of the discourse beginning "Know this day, and take [to heart]," on this matter: that today there are ascents and descents, because it is from the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin);

אבל לעתיד שיהיה גילוי סוכ"ע כו', ועיין בתד"א ח"א רפ"ו ע"פ ואהבת עולם אהבתך משמע שגבוה מבחינת אהבה רבה כמש"ש אהבה רבה אהבתך לא נאמר

but in the Future there will be the revelation of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), etc. And see Tanna DeBei Eliyahu, Part I, at the beginning of chapter 6, on [the verse] "With an everlasting love (ahavas olam) I have loved you": the implication is that it is higher than the level of great love (ahavah rabbah), as is written there: "It does not say, 'With a great love I have loved you,'

אלא אהבת עולם אהבתיך שמא תאמר אהבת הקב"ה שלש שנים או אהבת עשר שנים או אהבת מאה שנים לכך נאמר אהבת עולם אהבתיך עכ"ל,

but 'With an everlasting love I have loved you.' Lest you say, the love of the Holy One, blessed be He, is for three years, or a love of ten years, or a love of a hundred years, therefore it says, 'With an everlasting love I have loved you.'" End of quote.

והיינו על דרך המבואר כאן בפ"י וארשתיק לי לעולם שבחינה זו גבוה מאהבה רבה שהיא בז"א ועיין במא"א אות

And this is along the lines of what is explained here on the meaning of "And I will betroth you to Me forever": that this level is higher than ahavah rabbah, which is in Z'eir Anpin. And see Meorei Or, letter

א' סעיף ל"ז ובסש"ב פרק מ"ג דאהבה רבה גבוה מבחינת אהבת עולם, ויש ליישב דהנה יש ב' בחינת עולם מלי ובינה שהן שורש עוה"ז ועוה"ב

aleph, section 37, and Sefer Shel Beinonim (Tanya), chapter 43, that ahavah rabbah is higher than the level of ahavas olam. This can be reconciled: there are two levels of olam ("world"), Malchus and Binah, which are the root of this world and of the World to Come

(כמ"ש בזו"א פ' בראשית ל"ד א' ויגש דר"י ע"א ויצא קנ"ה ב' ור"פ וארא ק"ב א' ובפרדס ערך עולם (הבא)

(as is written in the Zohar, Part I, Parshas Bereishis, 34a; Vayigash, folio 210a; Vayetzei, 158b; and at the beginning of Parshas Va'era, 102a; and in the Pardes, under the entry "the World to Come");

ואהבה רבה הוא בז"א כמ"ש במא"א שם ובפרדס ערך אהבה וא"כ אהבת עולם שבמלי שהיא עלמא תתאה היא למטה מאהבה רבה שבתפארת

and ahavah rabbah is in Z'eir Anpin, as is written in Meorei Or there and in the Pardes under the entry "Ahavah" (love). If so, the ahavas olam that is in Malchus, which is the lower world (alma tata'ah), is below the ahavah rabbah that is in Tiferes (beauty);

אבל אהבת עולם עלמא עילאה דבינה היא למעלה מאהבה רבה וגם כי התגלות עתיק הוא בבינה

but the ahavas olam of the upper world (alma ila'ah), of Binah, is above ahavah rabbah; and also because the revelation of Atik is in Binah,

והוא בחינת אהבה בתענוגים גם יש לומר עוד ע"פ מ"ש בד"ה חכלילי עינים מיין כפי וענין אהבת עולם שלמטה מבחי אהבה רבה

and that is the level of "love in delights" (ahavah betaanugim). It can also be said further, according to what is written in the discourse beginning "His eyes are red with wine," on the meaning and matter of the ahavas olam that is below the level of ahavah rabbah:

דהיינו לפי שנמשכת מבחינת עולם משא"כ פי לי לעולם לשון נצחיות ועמ"ש ע"פ שובה ישראל עד זהו ענין אהבת עולם שלמעלה מאהבה רבה.

that is, because it is drawn from the level of olam ("world"); whereas the meaning of "to Me forever (le'olam)" is an expression of eternity. And see what is written on [the verse] "Return, O Israel, unto ...": this is the matter of the ahavas olam that is above ahavah rabbah.

15 ומה יובן הא דבעינן בקדושין שיאמר לי דבעינן כדכתיב וארשתיך לי כו'. ועיין בזהר גדול ח"א דט"ו ע"א פי ג"כ וארשתיך לי בגין דינקא לימינא כו'

From this will be understood why for kiddushin (betrothal) we require that he say "to me" (li): because we require [it to be] as it is written, "And I will betroth you to Me," etc. And see the large [edition of the] Zohar, Part I, folio 15a, which also explains "And I will betroth you to Me": "because she nurses from the right," etc.

ושרש הענין היינו שתקבל מבחי דלית שמאלא בהאי עתיקא וזהו טוב לחסות בה' מבטוח באדם כמ"ש במ"א דר"ל מבחינת אדם העליון כו'

And the root of the matter is that she should receive from the level of "there is no left in this Atika." And this is [the meaning of] "It is better to take refuge in Havayah than to trust in man (adam)," as is explained elsewhere, that it means: than the level of the supernal Adam, etc.

(ועיין עוד ברע"מ פ' תצא דרע"ז ע"א ובהרמ"ז שם ועמ"ש בפ' תצא ע"פ כי ההרים ימושו כו' וברית שלומי לא תמוט כו') והנה בחי זו נמשך ע"י לבי ובשרי ירננו אל כו'

(And see further the Raaya Mehemna, Parshas Teitzei, folio 277a, and the Ramaz there; and see what is written in Parshas Teitzei on [the verse] "For the mountains may move away," etc., "but My covenant of peace shall not be shaken," etc.) Now, this level is drawn down through "my heart and my flesh sing out to," etc.,

שהוא בחי הכלות אל מהותו ועצמותו ית' שלמעלה מעלה מבחי חצרות ה' שעיי' נמשך וארשתך לי כו' וזהו ענין במקום שבע"ת עומדים כו' וזהו ענין ורב טוב לבית ישראל.

which is the level of expiring (kelos) toward His being and essence, may He be blessed, which is far, far above the level of "the courts of Havayah"; and through this, "And I will betroth you to Me" is drawn down, etc. And this is the matter of "In the place where baalei teshuvah (penitents) stand," etc.; and this is the matter of "and the great goodness to the house of Israel."

וגם פי' וארשתך לי לעולם שיהיה הגילוי למטה ממש ולא יהי העולם מסתיר והיינו לפי שיהי הגילוי מבחי המגביה לשבת ע"כ הוא המשפילי כו' שיהי הגילוי לעולם ממש למטה.

And also, the meaning of "And I will betroth you to Me forever (le'olam)" is that the revelation will be actually below, and the world will not conceal. That is, because the revelation will be from the level of "Who dwells on high," therefore He is "Who lowers [Himself]," etc., so that the revelation will be in the world (la'olam) itself, below.

וזהו ענין אהבת עולם אהבתנו כו' חמלה גדולה ויתרה כו' היינו בחינת וארשתך לי ממש לעולם:

And this is the matter of "With an everlasting love You have loved us," etc., "great and abundant compassion," etc.: that is, the level of truly "And I will betroth you to Me forever."

16 ד והרמ"ז פ' תרומה (דקל"ד ע"ב) ע"פ ויקחו לי תרומה פי' לי היינו חכמה עילאה שהוא נשמת כל העולמות כו'

4. And the Ramaz, on Parshas Terumah (folio 134b), on [the verse] "And let them take for Me (li) an offering," explains that li is supernal Chochmah (wisdom), which is the soul of all the worlds, etc.;

ולכן כל מקום שנאמר לי קיים לעולם כו' והוא שם ע"ב שעיקרו ד' יודי"ן גימטריא לי, ועמ"ש מענין ד' יודי"ן אלו בביאור ע"פ ומספר את רובע ישראל.

and therefore wherever li is said, it endures forever, etc.; and it is the Name of seventy-two (AB), whose essence is four yuds, the numerical value of li. And see what is written about these four yuds in the explanation on [the verse] "or numbered a fourth of Israel."

ויש לפרש לפי ענין וארשתיך לי ע"ד מ"ש האריז"ל בפ"י הפסוק ביום ההוא יהיה שלעתידי יהיו זו"נ שהם ו"ה במדרגת או"א ממש הנקי י"ה וזהו בחי' יהיה נמצא כנס"י שהיא בחינת ה' תתאה.

And according to this, the matter of "And I will betroth you to Me" can be interpreted along the lines of what the Arizal says in explaining the verse "On that day shall be (yihyeh)": that in the Future, Z'eir Anpin and Nukva, which are vav-hei, will be at the rank of Abba and Imma themselves, which are called yud-hei; and this is the level of yihyeh. It follows that the Congregation of Israel, which is the level of the lower hei,

תקבל מבחי' יו"ד שהוא חכמה עילאה ממש (ועמ"ש בפ"י חיי שרה סד"ה יגלה לן טעמיה).

will receive from the level of yud, which is supernal Chochmah itself (and see what is written in Parshas Chayei Sarah, at the end of the discourse beginning "Let Him reveal to us its reason").

והיינו כי פ"י כנס"י היינו שמקבלת מישראל דלעילא וישראל היינו לי ראש אך יש בחי' ישראל זוטא וישראל סבא וכמ"ש סד"ה ואלה שמות בני"י דישראל זוטא

That is, the meaning of "the Congregation of Israel" is that it receives from the Israel above, and Yisrael is li rosh ("a head for Me"). But there is the level of Yisrael Zuta (the lesser Israel) and Yisrael Saba (the elder Israel), as is written at the end of the discourse beginning "And these are the names of the children of Israel": that Yisrael Zuta

היינו המשכת ח"ע שנמשך ומתפשט בהמדות אך לעתיד יהיה גילוי עצמיות חכמה עילאה עדן העליון כו'

is the drawing down of supernal Chochmah as it is drawn and spreads into the emotive attributes (middos); but in the Future there will be the revelation of the essence of supernal Chochmah, the supernal Eden, etc.,

ישראל סבא לי ראש ממש ועמ"ש מזה בביאור ע"פ אני ה' אלקיכם דפרשה ציצית ועמ"ש מענין מ"ש בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה שבחינת תורת ה' הוא תורה שלמעלה שיתגלה לע"ל

Yisrael Saba, li rosh itself. And see what is written about this in the explanation on [the verse] "I am Havayah your G-d" of the passage of tzitzis; and see what is written there about the matter of "His desire is in the Torah of Havayah, and in his Torah he meditates": that the level of "the Torah of Havayah" is the Torah above, which will be revealed in the Time to Come,

והיינו ע"י עסק התורה שלפנינו שהיא כלי לגילוי זה וכן עדי"ז במצות שיש ב' בחי' חסד כו' ע"ש וזהו ענין קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך.

and that is through the study of the Torah that is before us, which is a vessel for this revelation; and so too, along these lines, in the mitzvos, in which there are two levels of Chesed (kindness), etc.; see there. And this is the matter of "Sanctify us with Your commandments, and grant our portion in Your Torah."

בתורתך היא תורת ה' שיתגלה לע"ל ע"י עסק התורה עכשיו ועז"נ וארשתיך לי כו' וידעת את ה':

"In Your Torah": this is "the Torah of Havayah," which will be revealed in the Time to Come through the study of Torah now. And of this it is said, "And I will betroth you to Me," etc., "and you shall know Havayah."

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Copy, print and share it freely, crediting Kehot Publication Society and likuteitorah.com; it may not be sold. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: [likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://www.likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/)

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From [likuteitorah.com/likutei-torah/bamidbar/10/](https://www.likuteitorah.com/likutei-torah/bamidbar/10/)

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok